

Зоя ЧЕГУСОВА,
*Лауреат Національної премії України ім. Т.Шевченка,
заслужений діяч мистецтвознавства України*

У ЗАПОВІТНОМУ КОЛІ ТРІЕНАЛЕ

Перша всеукраїнська трієнале художнього текстилю впродовж двох років залишалася без “коментарів” (можна вжити популярне на телебаченні “no comments”)¹. І це несправедливо, бо трієнале стала неабиякою подією у культурному житті Києва, та й не тільки – у ній брали участь митці всієї України. Вона викликала великий інтерес у професійної громадськості і завойовувала симпатії широкої глядацької аудиторії усі десять днів свого експонування.

Трієнале відкрилася у Будинку художника у розпал надзвичайно знакової для України осені – 22 жовтня 2004 року. Виставкові зали ледве вмістили 178 творів 115 авторів. Зауважимо, що відбір експонатів був дуже прискіпливим і жорстким (до експозиції не потрапило близько третини усіх поданих митцями робіт).

На відкритті було святково й багатолюдно. Панувала атмосфера надзвичайної позитивної енергії, випромінюваної творами художнього текстилю, власне, вперше репрезентованому у такому обсязі і в такому розмаїтті. Відбулася урочиста церемонія нагородження учасників трієнале – голова Національної спілки художників України В.Чепелик вручив переможцям конкурсу одну Першу премію, дві Другі премії, три Треті премії і вісімдесят дипломів у 21-ій номінації. Нарешті сталося – художній текстиль своїм трієнале увійшов у “заповітне коло” разом із іншими видами “красних мистецтв” – живописом, графікою, скульптурою, для яких подібні виставки є вже досить звичним явищем.

Безперечно, учасники, організатори і художники, хвилювалися: чи будуть твори відповідати рівню виставки-конкурсу? Чи витримають, сказати б, “лабораторний експеримент” випробування на високе мистецтво?

При підготовці, передусім, зважали на загальноприйняте правило трієнале: на періодичній виставці, що проходить раз на три роки, представляють твори лише за певний звітний період. Вона дає змогу зблизити географічно віддалених один від одного представників різних регіональних шкіл України, об'єднати різні покоління митців, а, головне – не стримує волевиявлення: незважаючи на внутрішній самоконтроль, присутній у кожного автора, художник може творити за велінням серця, не озираючись, на щастя, на офіційні табу і контроль цензури. Саме повна свобода творчості дозволяє придумувати нові жанри, змінювати і комбінувати технічні і технологічні можливості текстилю з метою оновлення його художньої мови, поєднувати старі й нові матеріали – вовну, льон, бавовну – і такі “облагороджені” естетично “антиматеріали” текстилю, як ручний папір, поліетилен, листя і гілки дерев, трави, пір'я птахів тощо.

Оскільки мету трієнале визначали як пошук актуальних тенденцій, організатори виставки намагалися включити в експозицію твори різної направленості – від традиційних до концептуальних, що передбачали фігуратив і абстракцію, площинні й об'ємно-просторові рішення. При цьому не боялися ставити на один “п'єдестал” художників визнаних і зовсім молодих, адже основними критеріями виступали професіоналізм, майстерність, оригінальність образу. Відтак, експозиція поєднала крайнощі: ностальгію за стилями, що лишилися у минулому (або ще існуюватимуть), з інноваційними пошуками й експериментами, які активізуються в Україні. Вона дозволила побачити зріз сучасного стану напрямків, пошуків, експериментів митців різних творчих індивідуальностей. Частина з них працюють в гобелені, ліжниковому ткацтві, у батику, вишивці, знаходячи нові форми і засоби для втілення свого бачення сучасної реальності. Поряд із теплими, задушевними, романтичними за образністю експонувалися твори гострі, навіть провокаційні, суперечливі. Таке співставлення, здавалося б, сумісних і несумісних творів лише загострювало їхнє сприйняття, а часом вносило щось неочікуване, свіже.

Виставка ще раз засвідчила, що художній текстиль – мистецтво, здебільшого, жіноче. Текстильників-чоловіків було

кілька, але тим ціннішою сприймалася їхня творчість. Трієнале дала можливість зробити ще один крок на шляху вивчення феномена “жіночої творчості”, жіночого погляду на світ в усій його специфіці і багатоплановості.

Необхідно визнати, що експозиція увібрала в себе усі риси попередніх текстильних акцій, які проходили в Україні в 90-х та на початку 2000-х років. Це, насамперед, налаштованість на сміливе експериментаторство, на концептуальність інноваційного авторського текстилю, характерна, зокрема, для Міжнародної бієнале нетрадиційного текстилю “Текстильний шал” у Львові, започаткованої “з метою спрямування новаторських тенденцій та ствердження нової естетики в мистецтві вітчизняного текстилю, підтримки пошуку нових образно-тематичних та техніко-технологічних граней вивільнення від застарілих художньо-естетичних та композиційних штампів”².

Це також прагнення розвитку традиційного гладкого ткацтва у гобелені, килимі, ліжнику, ініційоване у Львові на всеукраїнській бієнале традиційного художнього текстилю. Це й орієнтація на міжнародні напрямки текстилю – тканини (“Art fabric”) та волокна (“Fiber art”), що включали рукотворний папір, плетення, аплікацію, повсть, квілт, шиборі, інсталяцію тощо (чим відзначається ось уже 12 років бієнале сучасного текстилю “Скіфія” у Херсоні). Це і стимулювання активізації розпису на тканині, зокрема батика, і численних авторських технік, про що вперше 1994 року, а згодом 1997, засвідчили виставки “Презентація”, організовані Хмельницьким музеєм сучасного мистецтва. Усі ці різнобічні виставки дали потужний імпульс народженню київської трієнале зі своєю моделлю, що дозволило їй зайняти особливе місце у панорамі сучасного національного художнього життя.

Фактом симптоматичним і відрадним сприймався на трієнале дух змагання особистостей. Прямого зіткнення традицій та інновацій не відчувалося, хоча і був наявний розрив між естетичними орієнтирами маститих митців старшого покоління і молодих. Та, власне, все це закономірно, бо найстарший учасник виставки мав 79 років, а наймолодший – 14³.

Роботи корифеїв-традиціоналістів – Л.Жоголь, М.Литовченко, А.Ламах (Київ), М.Токар (Львів), М.Шнайдер-Сенюк

(Херсон) – були дуже важливими для усвідомлення спадкоємності традицій українського текстилю, для співставлення їх із творами нетрадиційного текстилю.

Молоді художники – А.Попова-Хижинська, Т.Ядчук-Богомазова (Луцьк), Б.Якимчук (Львів), М.Мозговенко (Київ), Ж.Олійник (Полтава), О.Кізімова (Вінниця), Г.Дюговська, Н.Тимохіна, І.Кундельська (Київ) привнесли свою енергетику. Натомість найпотужнішим на трієнале видавалося середнє покоління, яке прийшло у мистецтво у 80 – 90-і роки.

На виставці було багато неочікуваного і незвичного і в жанрах, і в технології, і в системі образності. Саме такі роботи привернули насамперед увагу журі. Першу премію присудили, здавалося б, найаскетичнішій і наймінімалістській роботі, проте просторово ефектній і добре зрежисованій інсталяції “Гойдалка” Н.Пікуш (Київ), сконструйованій з 12 бердо⁴. Ностальгічна гойдалка-сходинки, що веде як угору, так і вниз, повторюючи рух маятника часу, сприймалася образом-символом нерозривності зв'язків між минулим і майбутнім, ремеслом і мистецтвом, народним майстром і професійним художником, і, поза тим, займала особливе місце в експозиції як інтерактивний об'єкт.

Об'ємно-просторові композиції, здебільшого, привносили елементи новизни, неочікуваності, свіжості погляду на текстиль. Вертикально витягнута триметрова інсталяція “Календар” Н.Гронської (Київ), побудована з різновеликих квадратів, занурювала глядача у вібруючу барвисту стихію абстрактно-геометричного живопису на шовку. В тонкий колорит поліхромної композиції вплетені мажорні кольори радісних днів календаря художниці і холодні відтінки смутку журливих буднів. Проте, в цілому яскравий у своєму різнобарві “Календар” Гронської, пронизаний, ніби стрілами кохання, тонкими гілками дерев, створював надзвичайно святковий настрій (диплом “За оригінальність втілення авторської ідеї”).

В одухотвореній і досить відчутній на дотик просторовій текстильній пластиці “Початок” Л.Нагорна (Київ), як справжній театральний художник⁵, відштовхується від силуету умовного історичного жіночого костюма і створює метафору світлої душі, жіночої доброчесності, абсолютного взаємопроникнення духовних і тілесних начал (диплом “За красу інсталяцію”).

Монохромний триптих “Словопад” Н.Максимової (Донецьк) був виконаний на всю висоту залу в авторській техніці поєднання комп’ютерної графіки і колажу. Він сприймався монументальним не стільки за розмірами, скільки за своїм звучанням, незважаючи на крихкість задіяних матеріалів – рукотворного паперу і флізеліну. “Словопад” мав неочікувано фігуративний характер, що цілком несподівано для мисткині, яка надає перевагу абстракції. У цій роботі художниця “здійснила кидок” через віки та умовно поєднала давнину і сучасність. Девізом триптиху може бути думка відомого культуролога С.Аверінцева: “Ми живемо в епоху, коли всі слова вже сказані...”

Твір Н.Максимової, що балансує на межі між добром і злом, красивим і потворним, вирує у переплетенні найсуперечливіших проявів сучасного суспільства, сприймався як своєрідне послання людству із культурних глибин минулих епох та нагадування сучасникам про найважливіші віхи історії світового мистецтва (диплом “За неординарність образного вирішення твору”).

Технічно складна плетено-ткана ажурна композиція “Я навчу тебе літати” Л.Квасниці-Амбіцької (Львів) сприймалася на просвіт і створювала дивовижний образ стрімкого легкого лету (диплом “За новітність формального вирішення твору”).

Весела пустотливість відчувалася у декоративно-функціональній композиції “Ширма” Н.Тимохіної (Київ). Дотепно побудована з нарочито неправильної форми шматків шкіри, що нагадували великі латки, співмірна і співмасштабна у своїх складових, композиція мала особливу енергетичну виразність, а її характер предметного дизайну вигідно вирізняв її з-посеред інших творів (диплом “За вдалий експеримент”).

Слід відзначити, що експозиція не була позбавлена винахідливих і технічно витончених творів. Своєрідними авторськими знахідками вирізнялися: лозоплетений “Пружний об’єкт” із серії “Перетини” Т.Бабак (Київ) – диплом “За кращу інсталяцію”; сконструйована з дерева, вовни, сизалю, з тканинами вставками “Композиція II (триптих)” Б.Губаля (Івано-Франківськ) – диплом “За краще вирішення об’ємного текстилю”; збудована з поліетилену ритмічно виразна інсталяція “Вперед, зайці!” О.Тіменик (Львів) – диплом “За новітність формального вирішення твору”.

Неочікувані фактурні і пластичні якості, виявлені авторськими техніками плетення, привертали увагу в об'ємно-просторових композиціях, які могли б легко адаптуватися у сучасному інтер'єрі – “Нитяна мадонна” Г.Дюговської (Київ), “Шовкопряди, Лялечки” Л.Шилімової-Ганзенко і С.Шилімова (Черкаси), “Скорпіон” І.Кундельської (Київ) нагороджені дипломами “За вдалий експеримент”.

Менш вдалими сприймалися інсталяція “Кримський юрт Великої Орди” Шейх-Заде (Сімферополь), об'ємно-площинна композиція у техніці батика “Візія з будинком Дона Педро Міла у Барселоні” і “Замок Любарта” М.Гринюк (Вінниця), в яких претензійність превалювала над художністю.

Не відмовляючись від рукотворності, текстильниці успішно експериментували з нетрадиційними матеріалами. Так, новизною і особливою елегантністю пластичних рішень, розрахованих “на випередження”, відзначалися твори Н.Шимін (Львів) – рельєфне панно “На згадку з найширшими побажаннями” було складене з кількох десятків однакових каплеподібних модулів, відтворюючих методом термодруку власні фотопортрети майстрині із сімейного альбому. Вдаючися до гри зі спогадами свого минулого, Шимін створила одну з найоригінальніших робіт, експонованих на трієнале (II премія). Жартівливо-ностальгічна композиція, ніби машина часу, занурює нас у спогади про кращі моменти життя художниці, які, хоч і були щасливими, проте викликають сум – минулого не повернути. Чорно-білі і кольорові візерунчасті фотомодулі, немов скельця у дитячому калейдоскопі з розрізнених уламків, утворюють історію жінки, де є драматургія, різні персонажі і сюжети, але головна героїня одна – автор.

Свій самобутній стиль на трієнале продемонструвала імпульсивна, позбавлена стереотипів, вільна від умовностей В.Ганкевич (Львів). Культ спонтанного, неочікуваного присутній у пластичних пошуках двох її тканих композицій “Без назви” (диплом “За новітність формального вирішення твору”). Її нестримне експериментування проявилось і в нестандартній композиції “55”, створеній з 55-ти тривіальних підплічників – звичайної деталі жіночого туалету, талановито використаної автором не за призначенням. У роботах В.Ганкевич завжди є прихована драматич-

на підоснова, підтекст і, водночас, незвичність естетичних формулювань.

При всій різноманітності інноваційних аспектів художнього текстилю на трієнале не спостерігалось ультрарадикальних тенденцій, близьких сучасному актуальному мистецтву, які могли б здатися надто викличними і шокуючими (для багатьох сучасних митців “contemporary art” стало немов обов’язковою настановою). Переважали гармонійні, емоційно позитивні проекти. Художники текстилю знаходять естетичне начало у багатоманітності світу, у різнобарвності життя.

Безмежний плін образів втілює у різноманітних текстильних матеріалах, віддаючи перевагу техніці вишивки, Н.Борисенко, художниця, яка знайшла свій шлях на перетині предметного і безпредметного світу, поринаючи в символіку, метафори, асоціації. В її оригінальних роботах яскраво виражена орієнтація на культ гармонії і краси, властивий українському народному мистецтву. В її знаковому творі – диптиху “Орнамент” (диплом “За оригінальність втілення авторської ідеї”) та в опорному – “Ковчег” (II премія), де сконцентровані всі пошуки і знахідки художниці останнього десятиріччя, вражало вміння професіонала всотувати і перетворювати національні традиції, привносячи свої авторські нюанси у народні орнаментально-рослинні мотиви, створюючи цілком своєрідні композиції, сповнені складних колірних поєднань численних відтінків фіалкового, блакитного, сірого, зеленого, коричневого, рожевого. Така колористика не суперечить важливій ролі глибокого чорного кольору, що, виступаючи тлом, надає поліхромним вишитим панно особливої вишуканості і благородства.

Тонке розуміння виражальних можливостей народної орнаментики властиве і гобелену “Сонячні птахи” (диплом “За талановите переосмислення національних традицій”) та тканий композиції “Переплетення” (III премія) відомої текстильниці зі Львова О.Парути-Вітрук. Вона звертається до семантики народного мистецтва у пошуках закодованої багатознакової мови, класично лаконічних, але виразних символів, бажаючи висловити якомога більше.

Пласти вікової культурної пам’яті прочитувалися у творах багатьох київських майстрів, виконаних у різноманітних тех-

ніках класичного гладкого ткацтва: “Ой, у лузі калина похилилась” М.Литовченко, “Синява” Н.Саєнко, “Макош” і “Степ” В.Андріяшка, “Синтез-лабіринт” Ю.Кухара (всі нагороджені дипломами “За вірність народним традиціям”), “Древо життя” О.Ковальчука (Вінниця).

Народним мистецтвом нав'язані й оригінальні композиції інноваційного тканого текстилю: “Східний вітер” М.Базак (Київ) та “Яворівські стежки-доріжки” Т.Мисковець (Київ) – дипломи “За дотепність технічного виконання творів”. У національно-романтичному напрямку в текстилі працює Т.Кисельова (Київ), чия майстерність зростає з кожною виставкою. У зворушливі спогади давно втрачених цінностей занурювало її панно “Зроблено в Україні” (ІІІ премія), виконане на основі домотканого конопляного полотна кін. ХІХ – поч. ХХ ст. в авторській техніці, що поєднує колаж, аплікацію, гарячий батик, вишивку, стьобання. Майстриня воістину «чаклує» над своїми композиціями, делікатно краплюючи так звані “реабілітовані артефакти” – фрагменти старовинних вишитих сорочок і рушників, шматочки старих шовкових стрічок, які прикрашали дівочі вінки, – усе це художниця любовно колекціонує, купуючи час від часу на антикварних (“блшиних”) ринках різні речі про запас. Панно Кисельової – своєрідне декларування ідеї відродження рукотворного ремесла, талановито перевтіленого нею в мистецтво.

Трієнале довела – для текстильників не існує ніяких обмежень у виборі тематики. Традиційно привабливими для митців є мотиви української природи, і це спонукає їх віднаходити все нові художні образи і форми, щоб висловити свою любов і вдячність рідній землі. У візуальній ясності і доступності сприйняття пейзажних образів часто прихований глибинний пласт філософського ставлення до життя і перебігу часу. Це бачимо у прекрасних творах класиків українського текстилю – поетичних гобеленах “Вічне” Л.Жоголь (Київ), “Спогади” А.Ламах (Київ), “Садок вишневий” М.Шнайдер-Сенюк (Херсон), які були відзначені дипломами “За вірність класичним традиціям в гобелені”.

Ліричні почуття авторів, викликані “творчістю природи”, і відповідно знайдена зображально-декоративна мова утворюють дивовижний сплав у гобеленах “Флора” (триптих) Г.Носенко (Одеса), “Нічний натюрморт” Т.Витягловської (Тернопіль),

“Natur-I, Natur-II” (диптих) Н.Грекової (Харків) – дипломи “За вірність мові текстилю”. Загалом втілення реальності у представлених на виставці творах здавалося невичерпним.

Гармонією не тільки з природою, але й з вічно існуючим порядком всесвіту вирізнявся метафоричний, інакомовний текстиль Л.Борисенко (Київ). Поетичне міфотворче мислення художниці розкривалося у її повних естетичної чарівності фігуративних вишивках і гобеленах-притчах “Зустріч” (диплом “За оригінальність втілення авторської ідеї”), “Останній герой” (диплом “За філософію твору”), “Повернення до нитки”, що заворожували багат шаровістю закладених у них значень. Не відразу дозволяє вона глядачу підняти завісу таємних своїх метафор, лише поступово, крок за кроком, можна знайти ключі до її текстильних загадок. Мажорні, з яскравим колоритом, з позитивною енергетикою твори передавали глядачу любов до оточуючого світу і до мистецтва текстилю як невід’ємної його частки. Привертали увагу глядача орнаментальні композиції Л.Борисенко, виконані у співавторстві зі справжнім майстром традиційної та експериментальної вишивки М.Чурлу (Сімферополь), диптих “Зустріч I”, “Зустріч II” (диплом “За неординарність образного вирішення твору”). Елегійний настрій цього диптиха, ніжність пастельної гами узорів на сірому тлі викликали у пам’яті звучання боже-ственно прекрасної музики.

Твори М.Чурлу “Імпровізація”, “Ось таке кохання”, виконані у техніці вишивки з включенням прийомів техніки валяння, печворку, інтригували своєю вітальністю, дивуючи досконалим знанням давньої східної традиційної вишивки у поєднанні із сучасним художнім чуттям.

В експозиції були представлені гобелени і батики, що свідчили про безкінечне розмаїття розгалужень абстракції, яка, часом, більшою мірою, ніж предметне мистецтво, давала простір уяві, дозволяла оперувати вільними колірними масами. Це “Сонячний день”, “Листопад” О.Ковача (Херсон), “Проникнення” А.Попової-Хижинської (Луцьк) – дипломи “За кращий гобелен”. Прагнення пізнати таємниці всесвіту через певну систему кодів віддзеркалились у творах “Ландшафт райського міста” О.Маріно (Київ) – III премія, “Осінній дощ” А.Шнайдера (Херсон), “Притча” О.Левадної (Полтава) – дипломи “За кращий гобелен”.

Пошуками гармонійних форм і колірних поєднань вирізнялися роботи “Полиски спогадів” Ю.Кізімова (Вінниця), “Віддзеркалення” Т.Ядчук-Богомазової (Луцьк) – дипломи “За кращий гобелен”; ліжник “Перший сніг” Н.Дяченко-Забашти (Київ) – диплом “За кращий ліжник”, батик “Північне сяйво, якого я ще не бачила” О.Потієвської (Київ).

Таїна вивіренних гармонійних і одночасно хаотичних абстрактно-геометризованих поєднань промовляла з неординарних композицій “Я вже там була” І.Данилів-Флінти (Львів) – диплом “За талановите осмислення національних традицій”; “Про яблука” А.Шнайдера (Херсон) – диплом “За виразність композиційно-пластичного вирішення твору”; благородно-вишуканих, проте геометрично стриманих вишивок “Строка”, “Сюжет” О.Мороза (Київ) – диплом “За вишуканість художньої мови”. Емоційними записами мінливого жіночого настрою сприймалися віртуозно виконані в авторській техніці розписи на тканині “Відчуття життя” та “Квітка, що танцює” М.Кирницької (Київ) – диплом “За новітність формального вирішення твору”. Всі ці шойно згадані абстрактні твори певною мірою сюжетні – в тому сенсі, що в них є, нехай навіть прихована, текстова інтрига.

Не менше зацікавлення викликали й ті роботи, де нема повної уможливної абстрагованості від реальної дійсності – художник трансформує її у горнилі своєї уяви з притаманною тільки йому фантазією. На цьому складному, але благодатному творчому шляху були створені гобелен “Захід Сонця” В.Хоменка (Київ) – диплом “За кращий гобелен”, нетрадиційна вишивка “...Через очищення” Т.Печенюк (Львів) – диплом “За виразність мови текстилю”, диптих “Мовчання” і “Пробудження” І.Шостако-Орлової (Вінниця) – диплом “За філософію твору”.

Відтак, спробуємо осмислити, наскільки результативною була виставка. Позитивні моменти її очевидні. Ініційована секціями декоративного мистецтва та мистецтвознавства і критики КОНСХУ, при сприянні Національної спілки художників України, Міністерства культури і мистецтв, Міжнародної культурно-освітньої асоціації трієнале стала серйозною акцією в культурно-мистецтвовому житті України.

Досягнута основна мета – об’єднати митців України, які працюють у галузі художнього текстилю, показати їхні здобутки за

останні три роки (2002 – 2004). Реалізоване завдання, поставлене організаторами – продемонстровано широкий діапазон мистецтва текстилю, нове неочікуване застосування традиційних і оригінальне використання нетрадиційних матеріалів з метою розкриття своєрідних образно-пластичних ідей. Виставка показала, що художній текстиль, як явище багатогранне, включає різні види і техніки: gobелен гладкого ручного ткання, розпис на тканині, часом зі включенням авторських технік, холодний і гарячий батик, колаж, аплікація, печворк, вишивка, стьобання, вибійка та ін. Оригінальним виглядав об'ємно-просторовий і площинний станково-декоративний текстиль, розрахований на виставковий і музейний простір. Загалом трієнале засвідчила, що художній текстиль ХХІ ст., неординарний і часом полярний у своїх проявах, розвивається в руслі художніх ідей сучасності нарівні з іншими видами мистецтва, “дрейфуючи у широтах” постмодернізму, неоавангардизму, романтичного реалізму.

Новизною відзначалися не тільки твори, але й експозиція, яку будували художники, що мають неабиякий досвід в експозиціюванні – Н.Шимін, В.Ганкевич, О.Паруга-Вітрук.

Так історично склалося, що робота трієнале співпала у часі з Помаранчевою революцією, що позначилось і на деяких експонатах. Доля виставки переплелася з подіями на Майдані і духовно, і фактично. Зокрема, частина коштів, виділена Національною Спілкою художників на видання каталогу трієнале, була передана учасникам Майдану на проживання і харчування. Сьогодні можна по-різному ставитися до цього факту, але тоді цей крок сприймався природно. Сподіваємося, що НСХУ фінансує видання спільного каталогу першої і другої трієнале.

Після успішного експонування, широкого громадського резонансу, великої кількості позитивних і захоплених відгуків митці сподівалися, що “прокинуться відомими” у новій реальності, де виникне зацікавлення їхньою творчістю, надійдуть пропозиції від колекціонерів, архітекторів, комісії по закупівлі мистецьких творів Міністерства культури. Натомість, для переважної більшості нічого не змінилось – очікуваний вихід на арт-ринок не відбувся.

Хочеться вірити – наступна трієнале відбуватиметься у сприятливішій політичній і економічній ситуації, що впливатиме на більш активну реалізацію мистецьких творів.

Сьогодні йде робота над концепцією Другої всеукраїнської триєнале художнього текстилю, яка має проходити з 9 до 19 листопада 2007 року у виставкових залах НСХУ під гаслом: “Від давніх традицій до сучасних новацій”. Девіз триєнале: «Художній текстиль – складова національно-культурного простору (пересомислення традицій та пошук сучасного національного стилю)». Основні напрямки: текстиль – архітектурно-просторове середовище; експериментальний текстиль – традиція – новація. Широта постановки завдань, визначена програмою Триєнале, виправдана тим, що український текстиль – унікальна область художньої творчості з велетенським історичним минулим і надією на не менш багате майбутнє. Метою Другої всеукраїнської триєнале є спроба пошуку сучасного національного стилю в царині найдавнішої галузі українського мистецтва, яка складною та багатогранною історією свого розвитку засвідчила здатність впливати на формування культурного простору України.

Куратори (З. Чегусова, Т. Печенюк) усвідомлюють усю складність окресленого завдання. Тим не менше, звернення до нього – це вимога часу, який диктує і нову образотворчу символіку, і нове структурування мистецького процесу в сучасній Україні.

Відбір творів відбудеться за півроку до формування експозиції в електронних версіях. У триєнале мають право брати участь професійні художники з досвідом праці у галузі художнього текстилю, а також члени інших творчих секцій НСХУ, які мають бажання експериментувати в техніках і матеріалах текстилю.

Під час роботи виставки проводитимуться майстер-класи, прес-конференція із залученням засобів масової інформації, засідання “Круглого столу” на теми: “Національний стиль в сучасному текстилі і архітектурі”, “Традиції і сучасність в художньому текстилі”. Запланована участь художніх вузів України, адже в рамках акції передбачено проведення “Молодіжної триєнале” (куратори Г.Забашта, Н.Дяченко-Забашта), що, на нашу думку, сприятиме розвитку молодих обдаровань.

Безумовно, майбутня триєнале стане наступницею першої, проте головна її мета полягатиме в тому, щоб повернути художній текстиль в його “alma mater” – в архітектуру. Тому в експозиційних залах плануємо створити таку атмосферу, яка б не залишила байдужими не тільки пересічних глядачів, а й архітекторів. До

речі, трієнале передбачено розмістити і в залах Будинку художника, і в галереях, що дасть можливість познайомитися з експонатами якомога більшої кількості людей, приверне увагу постійних відвідувачів галерей.

Відтак, сподіваємося, що трієнале сприятиме поживленню культурного життя України, пробудженню нових талантів, а крім того – спровокує державні інституції на фінансову підтримку митців.

Ділове керівництво Першої Всеукраїнської трієнале художнього текстилю

Організатори: Міністерство культури і мистецтв України, Національна Спілка художників України, секція декоративно-прикладного мистецтва і секція критики та мистецтвознавства КО НСХУ, Українське відділення Міжнародної культурно-освітньої Асоціації

Співорганізатор: Дирекція виставок НСХУ

Оргкомітет: М.Кіщук, Н.Борисенко, Т.Мисковець, З.Чегусова, Н.Пікуш, Н.Гронська, Т.Кисельова, М.Базак, Л.Борисенко, О.Маріно

Виставком: В.Чепелик (голова), М.Кіщук, Л.Жоголь, Н.Борисенко, Т.Мисковець, О.Мітякіна, М.Базак, Н.Гронська, Н.Пікуш, З.Чегусова, М.Дерегус (Київ), О.Парута-Вітрук (Львів), О.Левадний (Полтава), А.Шнайдер (Херсон), Б.Гобаль (Івано-Франківськ), О.Каракуль (Керч)

Журі: В.Чепелик (голова), М.Кіщук, Т.Кара-Васильєва, З.Чегусова, Т.Придатко, П.Бевза (Київ)

Куратор: З.Чегусова

¹Винятком є публікації: Чегусова З. Успіх українських художників текстилю // А.С.С. Ватерпас. – 2004. – №6. – С.203-207; Чегусова З. Найдемократичніше мистецтво // Культура і життя. – 2004. – №4 (4106), 10 листопада. – С.4.

²Кусько Г. Парадокси та знахідки “Текстильного шалу”// Наукова збірка “Міст” (Мистецтво, історія, сучасність, теорія). – К., 2003. – С.119.

³Варто вже зараз, враховуючи цей факт, обміркувати доцільність організації паралельної молодіжної трієнале текстилю у рамках Другої всеукраїнської трієнале художнього текстилю 2007 року.

⁴Бердо – деталь ткацького верстата, що регулює рівномірність укладання ниток основи і прибиває піткання до витканої частини полотна. Нагадує гребінь у рамці. До кін XIX ст. бердо виготовляли із зубцями з дерева або з розщепленого очерету. (Див.: Декоративно-ужиткове мистецтво. Словник. – Львів: Афіша, 2000. – Т.І. – С. 65).

⁵Людмила Нагорна – від 1985 художник, а від 1999 – головний художник Київського державного музичного театру для дітей та юнацтва.